5.ULUSLARARASI BALKAN FORUMU

100. YILINDA BALKAN SAVAŞLARI

"ÇATIŞMALARIN ÖNLENMESİ, BARIŞ VE REFAH VİZYONU"

SONUÇ DEKLARASYONU
(TASLAK)

1 - "5. Uluslararası Balkan Forumu" 25-27 Nisan 2012 tarihleri arasında İstanbul'da dostane ve samimi bir ortam içinde cereyan etmiştir.

Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi (TASAM) tarafından düzenlenen Forumda "100. Yılında Balkan Savaşları: Çatışmaların Önlenmesi, Barış ve Refah Vizyonu" ana teması üzerine odaklanılmıştır. Toplantı'ya; Balkan ülkeleri, Avrupa ülkeleri ve Türkiye'den, siyasi şahıslar, diplomatik misyon temsilcileri, düşünce ve sivil toplum kuruluşları temsilcileri ile akademisyenler ve medya temsilcileri katılmışlardır. Forum çalışmalarında Balkan Savaşları ve savaşların Balkanlar'daki kısa ve uzun vadeli sonuçları tüm bileşenleri ile etraflıca irdelenmiştir.

2 - Forum'da; "**Balkanlar'da Osmanlı Döneminin Sonu ve Dağılma: Balkan Ayaklanmalarının Çok Boyutlu Analizi**", "**Balkan Siyasetinde Milliyetçilik ve İrredantizmin Gelişimi: Millî Kimlik, Sembolik Sınırlar ve Gelenekler**", "**Balkanlar'da Modernitenin Sonuçları: Homojenizasyon Politikaları ve Azınlıklar Sorunu**", "**Balkanlar'da Komünist Dönem ve Sonrası: Siyasi Şiddet, Çözülme ve İç Savaşlar**", "**Balkanlar'da Yeni Bir Düzene Doğru: İç Savaş Sonrası Dönem ve Demokrasiye Geçiş**", "**Küresel Çağda Balkanlar: Gelecek için Politikalar ve Senaryolar**" ve "**Balkanlarda Dini Radikalizm ve Etnik Barış: Bulgaristan Örneği**" başlıklı oturumlarda ilgili konular ele alınmış, söz konusu ülkeler ve kurumlar arasında iş birliği gerçekleştirilebilecek alanlara dair görüş teatisinde bulunulmuştur.

3 - Balkan Savaşları ani bir patlamanın ürünü olmayıp, uzun süreli bir hazırlık aşamasının sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Balkan Savaşları'nın kökenleri 1878 yılında imzalanan Berlin

Antlaşmasına dayanmaktadır. Bununla birlikte, Osmanlı iç siyasetinde yaşanan parti mücadelelerine bağlı gerilim ve karışıklık savaş ortamının oluşmasında katalizör rolü oynamıştır. Balkan Savaşları, Bölge açısından üniter devletlerin kurulma aşamasında bir dönüm noktasıyken; Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılma sürecinin en önemli olaylarından biri olmuştur. Diğer taraftan Balkan Savaşları'na yol açan milliyetçilik akımları Türk kimliğini ve milliyetçiliğini de ortaya çıkarmış; bu ise modern Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasına varan gelişmelere yol açmıştır.

4 - Forum'da, siyasi tarih yazımında genellikle göz ardı edilen unsurun savaşın siviller üzerindeki etkisi olduğu hususunda görüş birliğine varılmış; savaşın en kötü sonuçlarının sivil halkın günlük yaşamlarında meydana gelen değişikliklerin kişilerde travmatik ve atlatılması zor veya imkânsız durumlar doğurduğu sonucuna varılmıştır. Bugünden bakıldığında, Balkan Savaşları'nın en büyük kaybedeninin siviller olduğu görülmektedir. Göç etmek, işgalci ordu ve gruplardan kaçmak zorunda olan insanlar hem hayatlarını ve mallarını kaybetmişler hem de yoksullukla karşı karşıya kalmışlardır. Böylece, Savaş etkilerini sadece siyasi düzeyde değil, aynı zamanda sivil ve ekonomik düzeyde de göstermiştir.

5 - Balkan Savaşları'nın ardından Bölge'de kuvvetlendirilmeye çalışılan ulus-devletler arasında çıkan çatışmaların komünist döneme kadar sürmüş olduğu görülmüştür. Komünizm sonrası dönemde ise etnik ve dini kimliklerin tekrar vurgulanmaya başlandığına, din ve etnisite arasındaki ilişkinin yeniden siyasete dâhil edildiğine şahit olunmuştur. Sonuç olarak, geçmiş yüzyıl Balkanlar'da halkların günlük yaşamlarını derinden etkileyen birçok çatışmaya sahne olmuş ve ayrılıkların kaybolmasından ziyade derinleşmesini pekiştirmiştir.

6 - Forum süresince geçmişin bugüne ve geleceğe ayna tutan bir faktör olarak ele alınması gerektiği vurgulanmış ve geçmişin, halkları ve ulusları bir araya getirmedeki gücü üzerinde durulmuştur. Gelecekte gerçekleşmesi muhtemel çatışmaları önlemek için halkların bilinçlenmesi ve yapıcı ilişkiler kurulması gerektiği hususunda konsensüse varılmıştır. Ayrıca, etnik milliyetçiliğin Bölge'ye huzur getirmediği, etnik gruplar arasında kurulacak ilişkiler ağına dayalı bir "çok-etnikli" modelin hayata geçirilmesi için hem akademik hem de siyasi seviyede çalışmaların yapılması hususunda fikir birliğine varılmıştır.

7 - Bu bağlamda, Balkan ülkeleri arasında bir iş birliğinin geliştirilmesine olan ihtiyaca vurgu yapılmıştır. Amacı dış yardıma bağımlılığı azaltmak, Bölge ülkelerinin kendi kapasitelerini güçlendirmek olan bu iş birliği modeli, kültürel, sportif ve turistik içerikli olabilecektir. Ayrıca

istihdamın ve yatırımın artırılması konuları Balkan ekonomilerinin en önemli makroekonomik hedefleri arasına alınmalıdır. Bu hedeflere ulaşmak için Bölge'nin AB'ye entegrasyonu sürecine hız kazandırılması hususunda görüş birliğine varılmıştır.

8 - Bu doğrultuda, Balkan bölgesi iki önemli konuyla karşı karşıya kalmaktadır: Sosyo-politik düzeyde Avrupa değerlerine ulaşılması en önemli hedefken, ekonomik düzeyde Balkan ülkelerinin Bölge'de büyüyen tüm partnerler ile ekonomik ilişkilerini geliştirmesine ihtiyaç vardır. Bu bağlamda, Türkiye bu ülkelerin en önemlisi olarak ortaya çıkmaktadır. Türkiye; Avro krizinin dışında olması, büyüyen ekonomisi ve hızlı endüstrileşmesi ile Balkan ülkeleri açısından bir fırsat olarak görülmektedir. Tarihsel kızgınlıkların karartmadığı bir platformda kurulacak iş birliği hem Türkiye hem de Balkan ülkeleri açısından kaçırılmaması gereken bir fırsattır.

9 - Balkan ülkelerinin hem AB içerisindeki başat ülkelerle ekonomik rekabetteki dezavantajlı konumu hem de AB'de yaşanabilecek olası yapısal krizde oluşacak travma göze alındığında Türkiye ile Balkan ülkeleri ilişkilerinin her parametrede derinleştirilmesinin reel politik denge açısından Bölge ülkelerinin stratejik yararına olacağı değerlendirilmiştir.

10 - Forum'da örgütlenme özgürlüğü, eğitim ve siyasi katılım başta olmak üzere, birçok temel azınlık haklarının daha barışçıl bir Balkan bölgesi için hayati önemde olduğunun altı çizilmiş; ekonomik gelişme için en önemli prensiplerden birinin, barışçıl bir toplumun ve bir arada yaşama kültürünün oluşturulduğu bir ortam olduğu hususunda fikir birliğine varılmıştır. Bu bağlamda 5. Uluslararası Balkan Forumu; hem katılımcılar hem de çatışmalardan arınmış bir bölgenin önemini daha iyi anlamaya acil ihtiyaç duyan küresel toplum için faydalı olacak bir tecrübe teşkil etmiştir.

11 - İlk 10 maddede özetlenen stratejik konsepte paralel olarak Balkan ülkelerinde güçlü inisiyatiflere olan acil ihtiyaç hususunda fikir birliği oluşmuştur. Bu çerçevede 5. Uluslararası Balkan Forumu ve sonuçlarının Balkan ülkelerindeki tüm resmî ve sivil karar alıcıların aktif, proaktif inisiyatif alması için bir stratejik çağrı olduğu üzerinde tam mutabakata varılmıştır.

27 Nisan 2012, İstanbul